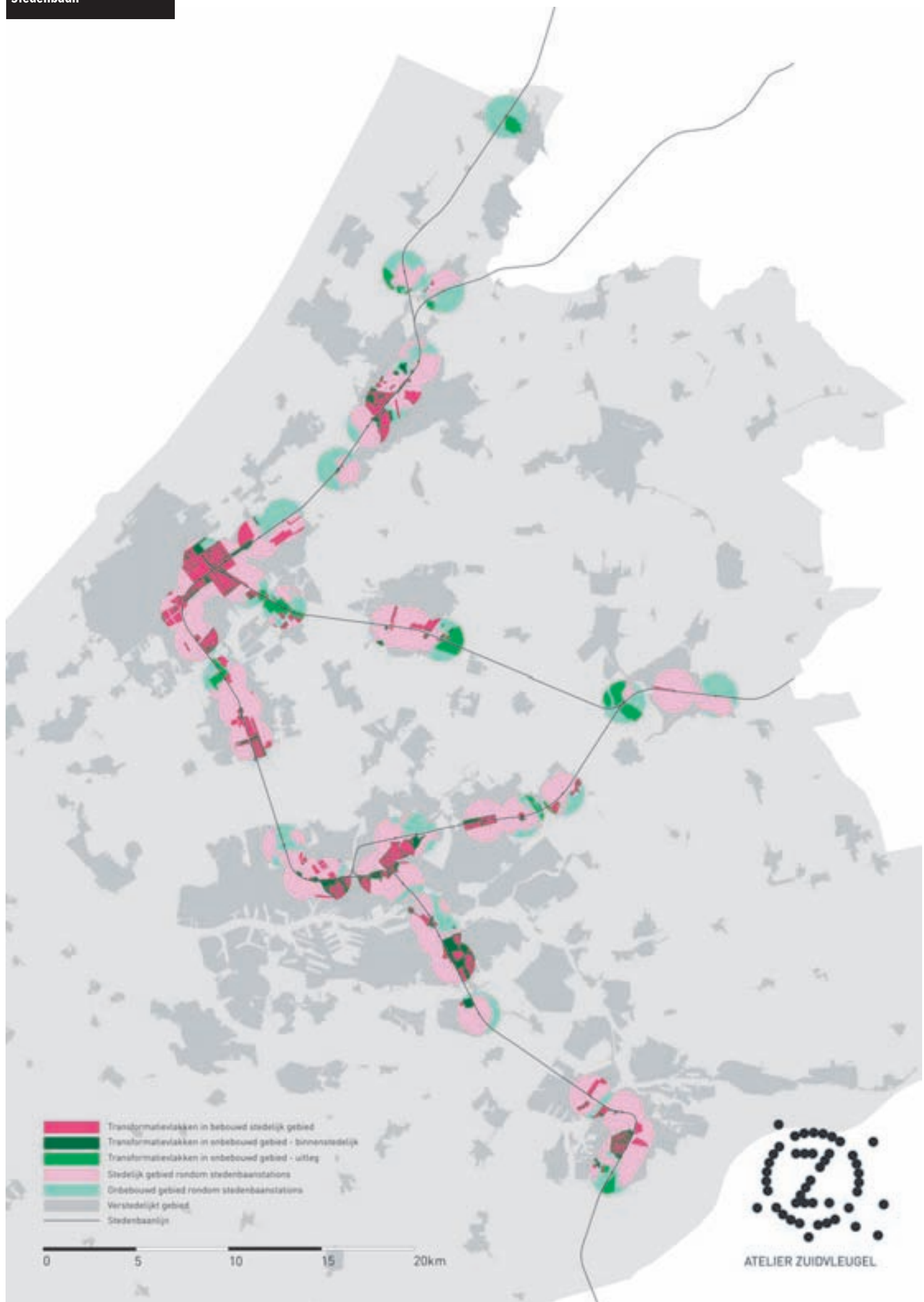




Het Atelier Zuidvleugel heeft verkend welke gebieden rondom de stations van de Stedenbaan in de periode van 2010 tot 2020 zullen worden getransformeerd. Ontwerp: Atelier Zuidvleugel
Opdrachtgever: Commissie Stedenbaan



Stationsgebieden bijvoorbeeld Ontwerpen op regionale schaal

**Oene Dijk
en Jelte Boeijenga**

Informatie

Het Atelier Zuidvleugel is een initiatief van de provincie Zuid-Holland. De gemeenten Den Haag en Rotterdam, het Bestuurlijk Platform Zuidvleugel, het ministerie van VROM en de kennisprogramma's Habiforum en Transumo zijn medepartners. Zij ontwikkelen samen de ruimtelijke agenda voor de Zuidvleugel. Momenteel werken ze aan onder andere Zuidvleugelnets en Tussenruimte.

De resultaten van het project Stedenbaan zijn gepubliceerd in *Werkboek Stedenbaan*. Het werkboek is te downloaden via de website van Atelier Zuidvleugel.

Atelier Zuidvleugel
Oene Dijk, Jelte Boeijenga
Zuid-Hollandplein 1 (A0.65)
2596 AW Den Haag
T 070 441 82 39
oene@atelierzuidvleugel.nl
www.atelierzuidvleugel.nl

Atelier Zuidvleugel wil begrijpen welke transformaties gaande zijn in de ruimtelijke samenhang in Zuid-Holland en hoe die te verbeteren is. Met een regionale blik, en samen met de lokale en opdrachtgevende partijen wordt gewerkt aan de ruimtelijke agenda van de Zuidvleugel. Stationsgebieden bijvoorbeeld.

Gebrek aan kennis en langetermijnvisie

De Zuidvleugel bestrijkt ongeveer de zone die zich uitstrekt van Leiden tot Dordrecht. Dit betekent niet dat de Zuidvleugel een geografisch vast omsloten regio is, maar de Zuidvleugel wordt begrepen en gepland als onderdeel van de Randstad Holland en de grotere verstedelijkte zone in Noordwest Europa. Binnen deze ruimtelijke context vormden drie constatering voor de provincie Zuid-Holland de aanleiding voor de oprichting van Atelier Zuidvleugel. Zo is er te weinig uitwisseling en samenhang tussen plannen op verschillende schalen. Er is te weinig ervaring met en kennis van het ontwerpen en programmeren op grote schaal en het concept van de netwerkstad. En er zou bij de verkenning van programma's en ruimtelijke oplossingen voor de Zuidvleugel meer aandacht moeten zijn voor de langere termijn. Gedurende twee jaar zal het Atelier Zuidvleugel zich vooral richten op vragen als: op welke wijze functioneert de Zuidvleugel? Welke interpretaties en interventies zijn mogelijk om de Zuidvleugel te versterken? Welke perspectieven heeft de Zuidvleugel? Het doel is een beeld te vormen van de Zuidvleugel als gezamenlijke stedelijke conditie: de netwerkstad. Door uitdagende activiteiten en inspirerende producten moet een proces op gang komen, dat een impuls geeft aan lokale, regionale en provinciale plannen. Het succes van het Atelier hangt voor een groot deel af van de meerwaarde die het kan hebben in bestaande ruimtelijke processen.

Er is te weinig uitwisseling en samenhang tussen plannen op verschillende schalen.

Bestuurlijke samenwerking en opdrachtgeverschap

De Zuidvleugel is ook een bestuurlijke samenwerking. Het Bestuurlijk Platform Zuidvleugel wil de internationale concurrentiepositie en het leefklimaat van de regio verbeteren. Het ontwerp kan daar een belangrijke rol in vervullen, maar de organisatie van het opdrachtgeverschap ook. De effecten van planning op regionale schaal zullen naar verwachting ook gevolgen hebben voor het opdrachtgeverschap. De wens van Atelier Zuidvleugel is dat de lessen en resultaten van de onderzoeken en de projecten van Atelier Zuidvleugel bij provinciale, regionale en lokale, maar ook bij maatschappelijke en marktpartijen waar nodig zullen leiden tot aanpassingen in visievorming, proces en praktijk. Met als resultaat dat vanuit het opdrachtgeverschap en de planning een bijdrage wordt geleverd aan de ontwikkeling van de Zuidvleugel tot netwerkstad.

Stationsgebied als aanjager

De Ruimtelijke Verkenning Stedenbaan is het eerste laboratorium-project in het Atelier Zuidvleugel. Door de ingebruikname van de HSL infrastructuur en de Betuweroute komt er capaciteit vrij op het hoofdrailnet in de Zuidvleugel. De Stedenbaan brengt hoogfrequent openbaar vervoer met metrokwaliteit op de spoorlijnen Haarlem – Leiden – Den Haag – Rotterdam – Dordrecht, Gouda – Den Haag en Gouda – Rotterdam. De invloedssfeer van de Stedenbaan is hiermee de grootste samen-

hangende transformatiezone van Zuid-Holland voor de komende 20 jaar. Zo werd ontdekt dat de Stedenbaan ongelofelijk goed op de bestaande Zuidvleugelstad is aangesloten. Binnen de directe invloedssfeer van de stations woont ruimt een kwart van de mensen in de Zuidvleugel. De Stedenbaan zal de bereikbaarheid van een groot aantal locaties aanzienlijk verbeteren. Stadsdelen en dorpen aan de Stedenbaan worden daarmee aantrekkelijke locaties voor hoogwaardige, intensievere vormen van verstedelijking. Het is dan ook een sterk instrument voor de ontwikkeling van de Zuidvleugel als onderdeel van de Randstad. Het Atelier heeft in opdracht van de Commissie Stedenbaan geïnventariseerd welke gebieden rondom de stations in de periode van 2010 tot 2020 zullen transformeren en welke veranderingen zullen gaan plaatsvinden (bijvoorbeeld transformatie van werkgebieden naar gemengde gebieden of de herstructurering van woongebieden). In nauwe samenwerking met de gemeentes en regio's is geanalyseerd, waar stedelijke intensivering of juist extensivering mogelijk is, zodat er een beeld ontstaat van de omvang van en de type opgaven waar het programma Stedenbaan zich op zal moeten concentreren.

Vanuit opdrachtgeverschap en planning bijdragen aan de ontwikkeling van de Zuidvleugel tot netwerkstad.

Ten eerste blijkt op de locaties rondom de stations van de Stedenbaan genoeg ruimte om de regionale ambitie te verwezenlijken. Naast de kwantitatieve doelstellingen kan de Stedenbaan echter ook een sterke bijdrage leveren aan kwalitatieve differentiatie. Door het gebied rondom een station in relatie tot de verschillende plaatsen langs de Stedenbaan te zien en te plannen, ontstaat de mogelijkheid van een sterkere profilering. Hierdoor ontstaan kansen voor een rijk palet aan duurzame woon- en werkmilieus in de Zuidvleugel. In de komende periode wordt de brug geslagen tussen de regionale coördinatie en de lokale ontwikkeling. Want deze ontwikkeling zal altijd moeten worden gedragen vanuit het lokale initiatief. En dit is niet altijd even makkelijk. Vaak zijn veel partijen betrokken, soms gaat het om complexe situaties, er is veelal sprake van herstructurering. Maar die winst die valt te behalen is dan ook enorm. De Stedenbaan is dan ook een open uitnodiging aan opdrachtgevers om mee te doen en na te denken over de ontwikkeling van deze stationsgebieden.

In de komende periode wordt de brug geslagen tussen de regionale coördinatie en de lokale ontwikkeling. Dat is niet altijd even makkelijk.